

Universitatea Babeș–Bolyai, Cluj–Napoca
Facultatea de Istorie și Filosofie
Anul universitar : 2008-2009
Semestrul : 2

I. Informații generale despre curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Titlul disciplinei: Introducere in istoria medie universală
Codul: HIR1206
Numărul de credite: 7
Locul de desfășurare: Sala de curs a Facultatii de Chimie
Programarea în orar a activităților: Marti, ora 14.00-17.00

II. Informații despre titularul de curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Nume, titlul științific: Dr Maria Crăciun
Informații de contact (adresă e-mail, eventual nr. de telefon):
mariacraciun@yahoo.com, tel catedră 431659, tel acasă 539328
Ore de audiență: Miercuri ora 14.00-16.00

III. Descrierea disciplinei:

[Obiectivele cursului/disciplinei, conținutul acestuia, competențele dobândite prin absolvirea disciplinei, metodele utilizate în cazul predării, al seminarului sau al lucrărilor practice – **10-20 de rânduri**].

Adresându-se anului 1 de studiu, cursul reprezintă o introducere în istoria Europei medievale târzii urmărind să familiarizeze studenții cu principalele evenimente politice, principalele forme de guvernare, instituții reprezentative, structuri sociale, activități economice și producție intelectuală, incluzând idei politice, producție istoriografică, creație literară și artistică. Cursul urmărește să asigure o înțelegere a universului omului evului mediu târziu bazându-se pe analiză și nu doar pe o simplă narațiune. Prin urmare, cursul își propune o reconstituire a trecutului european dintr-o perspectivă comparativă trans-europeană. De aceea el este organizat tematic, nu geografic sau cronologic. De exemplu, în momentul în care sunt studiate principalele forme de guvernare, prima prelegere este dedicată monarhiei, pornind de la idei despre regalitate formulate de elita timpului, examinând credințele populare referitoare la regalitate, continuând cu proiecția monarhului despre propriul rol și încheind cu problemele concrete ale guvernării. În același spirit, apariția Renașterii sau a Reformei sunt examinate în contextul urban care le promovează, luând în considerare atât dinamica economică care favorizează aceste fenomene, cât și mediul social în care ele apar. Datorită numărului mare de studenți cărora li se adresează acest curs, el este obligat să rămână un curs- prelegere, apelând mai puțin la dialogul cu studenții și la implicarea lor activă. Dar cursul integrează material documentar textual și vizual și este structurat analitic în jurul unor întrebări, la care studenții încearcă să răspundă alături de cel care propune tema discuției.

IV. Bibliografia obligatorie:

[Datele complete de identificare a lucrărilor fundamentale utilizate în cadrul disciplinei, precizarea locului unde acestea se pot accesa (inclusiv resursele accesibile prin Internet) – **max. 10 titluri**].

1. Johan Huizinga, *Amurgul Evului Mediu*, București, Editura Univers, 1970 (BCU, Biblioteca Facultății de Istorie Modernă)
2. Jacques Le Goff, *Negustorii și bancherii în Evul Mediu*, București, Editura Meridiane, 1994 (BCU, Biblioteca Facultății de Istorie Modernă)
3. Jacques Le Goff, *Intellectualii în Evul Mediu*, București, Editura Meridiane, 1994 (BCU, Biblioteca Facultății de Istorie Modernă)
4. Emmanuele Leroy Ladurie, *Montaliou, sat occitan de la 1294 până la 1324*, vol. 1-2, București, Editura Meridiane, 1992. (BCU, Biblioteca Facultății de Istorie Modernă)
5. Jean Delumeau, *Civilizația Renașterii*, București, Editura Meridiane, 1995. (BCU, Biblioteca Facultății de Istorie Modernă)
6. Lucien Febvre, *Problema necredinței în secolul al XVI-lea. Religia lui Rabelais*, Cluj, Editura Dacia, 1996. (BCU)
7. Carlo Ginzburg, *Brânza și viermii* Editura Nemira, CEU Press, 1997 (BCU, Biblioteca Facultății de Istorie Modernă).
8. Jacques Le Goff, *Imaginarul medieval*, București, Editura Meridiane, 1991 (BCU)
9. Georges Duby, *Evul mediu masculin*, București, Editura Meridiane, 1992 (BCU, Biblioteca Facultății de Istorie Modernă)
10. Georges Duby, *Arta și societatea 980-1420*, vol 1-2, București, Editura Meridiane, 1987. (BCU, Biblioteca Facultății de Istorie Modernă)

V. Materiale folosite în cadrul procesului educațional specific disciplinei:

[După caz: calculator, instrumente de specialitate sau de laborator, echipament special, diverse materiale etc. – cu precizarea dacă acestea sunt sau nu sunt asigurate de facultate – **opțional**].

Lección Power Point care conțin ideile principale ale cursului și imagini sunt trimise studenților pe lista email de grup. Înscrierea studenților în această listă este voluntară și opțională. În măsura posibilităților (condițiile din sală) imaginile sunt prezentate și în timpul cursului cu ajutorul unui calculator și proiector, amândouă aflate în dotarea catedrei de istorie medievală și istoriografie.

VI. Planificarea /Calendarul întâlnirilor și a verificărilor/examinărilor intermediare:

[Precizarea exactă a tematicilor abordate în cadrul fiecărei întâlniri în parte, cu precizarea datei la care acestea sunt planificate și menționarea, la fiecare curs/seminar/lucrare/verificare intermediară în parte, a:

- conceptelor de bază sau a cuvintelor cheie,
- partea relevantă din bibliografia obligatorie, cu precizarea capitolelor sau a paginilor aferente
- obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă (lecturi, teme, lucrări)].

Săptămâna 1 (17 04 2007) Evul mediu târziu: o epocă a transformărilor.

- Configurația politică a Europei în timpul războiului de 100 de ani
- Actorii conflictului
- Etapele semnificative ale conflictului
- Consecințele

Johan Huizinga, *Amurgul Evului Mediu*, ‘Caracterul aprig al vieții’, pp. 7-45, ‘Năzuința spre o viață mai frumoasă’, pp. 46-85.

Săptămâna 2 (24 04 2007) Instituțiile guvernării

- Monarhia
- Dezvoltarea instituțiilor reprezentative
- Casa regală și curtea
- Coroana și orașele
- Legislația

Johan Huizinga, *Amurgul Evului Mediu*, ‘Concepția ierarhică a societății’, pp. 86-98.

Jacques le Goff, *Pentru un alt ev mediu*, București, Editura Meridiane, 1986, ‘Notă asupra societății tripartite, a ideologiei monarhice și a reînnoirii economice din secolul al IX-lea până în al XII-lea’, pp. 135-149.

Georges Duby, *Evul mediu masculin*, ‘Despre dragostea căreia i se spune cavalearească’, pp. 79-127.

Săptămâna 3 (8 05 2007) Integrarea economică și schimbările sociale în Evul Mediu târziu

- Originea capitalismului comercial în Evul Mediu
- Statul și economia
- Criza agrară
- Schimbări sociale în Europa rurală
- Criza urbană
- Sărăcia urbană

- Revoluția comercială a Evului Mediu Târziu
- Tehnicile comerciale
- Revoluția în informație înainte de tipar
- Statut și clasă în Europa Evului Mediu Târziu
- Femeia în Europa Evului Mediu Târziu
- Expansiunea Europeană.

Jacques Le Goff, *Negustorii și bancherii în evul mediu*, ‘Activitatea profesională’, pp. 11-46, ‘Rolul social și politic’, pp. 47- 77 ; ‘Atitudinea religioasă și morală’, pp. 78-109.

Jacques Le Goff, *Pentru un alt ev mediu*, ‘Meserii licite și meserii ilicite în Occidentul medieval’, pp. 150-168.

Săptămâna 4 (15 05 2007) Ideologie și putere în Evul Mediu Târziu

- Nominalismul târziu și Umanismul timpuriu
- Viața culturală a Evului Mediu Târziu
- Separarea între stat și biserică
- Conciliarismul
- Schisma
- Erezia
- Filosofia
- Educația
- Cultura vernaculară în Europa Nordică

Johan Huizinga, *Amurgul Evului Mediu*, ‘Importanța idealului cavaleresc în război și în politică’, pp. 144-165 ; ‘Tipuri de viață religioasă’, pp. 274-296 ; ‘Emoția religioasă și imaginația religioasă’, pp. 297-316.

Jacques le Goff, *Intelectuali în evul mediu*, ‘Nașterea intelectualilor’, pp. 23-79; ‘Maturitatea și problemele ei’, pp. 80-133.

Jacques le Goff, *Imaginarul medieval*, ‘Imaginea curiei de la Roma despre spațiul lumii creștine și organizarea unui conciliu ecumenic în 1274’, pp. 118-127.

Săptămâna 5 (22 05 2007) Societatea Evului Mediu Târziu

- Morfologia demografică
- Economia atlantică
- Economia urbană
- Rețeaua urbană
- Băncile
- Investițiile
- Comerțul inter-regional
- Vagabondajul
- Simbioza dintre urban și rural
- Nobilimea

- Țărănimea
- Sărăcia și caritatea
- Femeia și familia

Johan Huizinga, *Amurgul Evului Mediu*, 'Ideea cavalerismului', pp. 99-114, 'Ordine și legăminte cavaleriești', pp. 128-143.

Jacques le Goff, *Pentru un alt ev mediu*, 'Țăranii și lumea rurală în literatura Evului Mediu timpuriu (secolele V-VI)', pp. 202-223.

Jacques Le Goff, *Imaginarul medieval*, 'Despre visele lui Helmbrecht tatăl', pp. 417-436.

Georges Duby. *Evul mediu masculin*, 'Matroana și femeia rău căsătorită', pp. 52-78; 'Pentru o istorie a femeilor în Franța și în Spania', pp. 128-137 ; 'Structuri de rubedenie', pp. 135-165.

Săptămâna 6 (29 05 2007) Renașterea

- Renașterea italiană
- Renașterea nordică
- Statul renașcentist.
- Gândirea politică

- Politică și Religie: Spania, Burgundia

- Anglia elizabetană
- Sistemul alianțelor europene
- Problema Imperiului
- Războiul religios
- Războiul din Țările de Jos

Johan Huizinga, *Amurgul Evului Mediu*, 'Arta și viața', pp. 394-428, 'Simțul estetic', pp. 429-439.

Jacques le Goff, *Intelectuali în evul mediu*, 'De la universitar la umanist', pp. 134-176.

Săptămâna 7 (5 06 2007) Reforma

- Terminologie, definiție și doctrină
- Ritmuri de răspândire a Reformei
- Reforma și destinul artistului în secolul al XVI-lea
- Misiunea religioasă a Europei în sec. al XVI-lea

Jacques le Goff, *Negustorii și bancherii în evul mediu*, 'Rolul culturii', pp. 110-128.

VII. Modul de evaluare:

[Componentele de activitate a studenților care vor fi evaluate (verificări pe parcurs, lucrări de semestru, proiecte de cercetare, participare activă etc.), ponderea acestor componente în nota finală, modalitatea de desfășurare a examenelor/verificărilor, criteriile de evaluare].

Cursul de Istorie Medievală Universală este însoțit de un seminar al cărui titular este Carmen Florea. În cadrul seminarului sunt discutate teme complementare cursului pentru care se întocmește o bibliografie specială care este pusă la dispoziția studenților prin intermediul unor readers. Seminarul de istorie medievală universală este complementar cursului și își propune să dezbate principalele aspecte ale istoriei Europei Occidentale în perioada cuprinsă între secolele V-XVI. Prima parte a seminarului intenționează să surprindă modalitățile în care s-a născut, din punct de vedere politic și social, lumea europeană. Cea de-a doua parte a seminarului aduce în discuție subiecte recent abordate în cercetarea istorică și anume fenomenul marginalității, cel al răspîndirii ordinilor religioase în centrul și estul continentului, centrul și periferia Renașterii și a Reformei europene, precum și problematica magiei și vrăjitoriei la răscrucea dintre lumea medievală și nașterea modernității.

Principalul scop al seminarului este acela de a familiariza studenții cu această problematică aplicînd metodele predării/învățării active și cele ale evaluării continue. Astfel, obligațiile studentului sunt următoarele:

1. **redactarea unui eseu** pe o temă care se alege la primul seminar și care NU se poate schimba în decursul semestrului. Eseul trebuie să cuprindă între 3-5 pagini, exclusiv notele și referințele bibliografice care se vor atașa la sfîrșitul eseului. Eseul se predă la data ultimului seminar din semestrul II.
2. Deoarece tema fiecărui eseu în parte este concordantă cu una dintre temele propuse spre dezbateri în cadrul seminarului, fiecare student trebuie să prezinte **planul de idei** al propriului eseu cu ocazia seminarului respectiv.
3. Pentru fiecare seminar în parte s-a propus un **subiect de dispută** care va fi discutat de către două grupe de studenți (o grupă *pro* și una *contra*). **Componenta** ambelor grupe se desemnează la data primului seminar, urmînd ca poziția în favoarea sau în defavoarea subiectului propus spre dezbateri al seminarului următor să se facă pe bază **alternativă**.
4. Nota finală se stabilește făcînd media aritmetică a tuturor obligațiilor studenților (respectiv **prezentarea planului de idei, participarea săptămînală la dezbateri, eseu**). Toate aceste **trei** obligații trebuie îndeplinite la datele stabilite, altfel NU se iau în considerare. Prezența la seminar este obligatorie, studenții care acumulează mai mult de trei absențe vor fi depunctați cu 3 puncte din nota finală. Studenții care nu își îndeplinesc nici o obligație primesc nota 2. Nota finală obținută la disciplina Istorie

medievală universală reprezintă media aritmetică a notelor obținute la curs și a celei obținute la seminar.

Activitatea în cadrul seminarului reprezintă 1/3 din nota finală a studentului.

Temele prezentate în timpul prelegerilor sunt evaluate printr-un examen scris. Examenul constă din 10 întrebări care sunt notate cu maximum 5 puncte fiecare. Aceste întrebări se referă la materialul expus în timpul prelegerilor și sunt alese câte 1-2 din fiecare temă încercând să acopere în întregime tematica cursului. Ideea este de a elimina, pe cât posibil elementul datorat șansei și de a favoriza studenții care se pregătesc sistematic. Întrebările nu urmăresc exersarea memoriei studenților ci formarea capacității lor de analiză, precum și abilitatea lor de a integra bibliografia citită. Un student poate astfel să obțină un punctaj maxim de 50 puncte. Grila de notare fiind : 45-50=10 ; 40-45=9 ; 35-40=8 ; 30-35=7 ; 25-30=6 ; 20-25=5 etc. Nota obținută pe această lucrare de examen reprezintă 1/3 din nota finală la această disciplină.

VIII. Detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale:

[Prezența la ore (după caz), condiții de prezentare la examen, modalități de recuperare, noțiunea de plagiat, consecințele plagiatului la lucrările elaborate, consecințele cazurilor de fraudă la examen, rezolvarea contestațiilor].

IX. Bibliografia opțională:

[Datele complete de identificare a lucrărilor adiționale recomandate în cadrul disciplinei, precizarea locului unde acestea se pot accesa (inclusiv resursele accesibile prin Internet)].

Caroline Walker Bynum, *Holy Feast and Holy Fast. The Religious Significance of Food to Medieval Women*, Berkeley-Los Angeles-London: University of California Press, 1987
Religious Women in the Later Middle Ages, pp. 13-31 (reader)

Gábor Klaniczay, *The Uses of Supernatural Power. The Transformation of Popular Religion in Medieval and Early Modern Europe*, Polity Press, 1990. pp. 129-89 (reader)

Molat Michel, *Genèse médiévale de la France moderne XIV-XV*, Paris, 1970 (BCU)

Jean Claude Schmitt, Les marginaux, in *La Nouvelle histoire*, ed. Jacques Le Goff, Paris, 1978, pp. 277-307 (BCU, Biblioteca Facultății de Istorie Modernă)

E.H. Gombrich, *The Story of Art*, Phaidon Press, Oxford, 1950.

Lucien Febvre, *Life in Renaissance France*, Harvard University Press, 1977 (Biblioteca Facultății de Istorie Modernă)

Maria Perry, Elizabeth I, *The Word of a Prince*, London, 1990.

G.R Elton, *Reformation Europe*, Fontana, 1963.(Biblioteca Facultății de Istorie Modernă)

Jean Delumeau, *Naissance et affirmation de la Reforme*, Paris, 1965. (BCU)